

Bijzondere zeilprestaties zijn niet alleen voorbehouden aan mensen uit de categorie Bekende Nederlanders. Zellen belicht een aantal van die vergeten zeilers onder de noemer 'onbekende beroemdheden'.

GEERT VAN DER KOLK SEA SCOUT

Voor trouwe lezers van Zeilen zal Geert van der Kolk geen onbekende zijn. Zo publiceerde hij zelf regelmatig in dit blad. Toch is er nog veel over deze schrijvende zeiler op te tekenen, zo bleek toen Michiel van Straten met hem in gesprek ging. Over bootschool en alligators.

Tekst Michiel van Straten

Beeld uit de archieven van Geert van der Kolk

SEA SCOUT

De Dufour Arpège is een van de meest succesvolle Dufour-modellen, met meer dan 1500 geproduceerde exemplaren wereldwijd. Franse Arpège-bezitters zijn verenigd op www.voilier-arpège.com.

Romp materiaal: polyester
L.o.a.: 9,14 m
L.w.l.: 6,71 m
Breedte: 3,02 m
Diepgang: 1,40 m
Waterverplaatsing: 3,5 m³
Zeiloppervlak: 15,7 m²
Ontwerper: Michel Dufour
Bouwjaar: 1968

Sea Scout met een nieuwe thuishaven.

Ik spreek Geert van der Kolk in de middag, terwijl hij nog in de ochtend leeft. Hij woont en leeft aan de overkant van de Atlantische Oceaan, we praten met elkaar via Skype. De auteur van inmiddels zestien boeken schrijft vooral romans. Het zeilen is daar wel vaak in aanwezig, maar niet per se als waargebeurd verhaal. En dat terwijl de wel waargebeurde verhalen die Van der Kolk als zeiler zelf heeft meegemaakt voldoende interessant zijn om zonder verzinsels op te dienen. Neem bijvoorbeeld zijn voorgenomen reis naar Cuba. Volgens de autoriteiten in Washington was de zeilboot waarmee hij die tocht wilde gaan maken geen toegestaan transportmiddel. Slechts enkele chartervluchten vanuit Miami behoorden tot de categorie 'goedgekeurd'. Van der Kolk wilde toch. Een tijdelijke exportvergunning dan? Die truc werkte weleens, bij andere zeilers. Maar nu niet. Andere list bedacht: als Panamees jacht gaan varen. Maar dat zou te duur worden, vanwege alle partijen die daar met stempels en documenten geld aan wilden verdienen. Het kon eenvoudiger, bleek na enig zoekwerk. Van der Kolk vroeg in Nederland bij het Watersportverbond een Internationaal Certificaat voor Pleziervaartuigen aan. 'Dit certificaat is natuurlijk geen echt registratiebewijs (wat wil je voor negentien euro?); schrijft Van der Kolk hierover in zijn boek *De drang naar zee*, 'maar het ziet er mooi officieel uit en de gegevens van de boot staan er in drie talen op vermeld'. Dat vond hij voldoende om een koers uit te zetten naar Cuba. Op volle zee streek hij de Amerikaanse vlag van zijn zeilboot, verving deze door een Nederlandse en verruilde de plakletters met 'Washington' op zijn spiegel voor die met 'Amsterdam'. 'Op deze manoeuvre is vermoedelijk juridisch wel het een en ander aan te merken, maar we werden in Bermuda, en later bij de Maagdeneilanden, Puerto Rico, de Dominicaanse Republiek, Haïti en Cuba verwelkomd als Nederlands jacht', meldde Van der Kolk in zijn reisverslag. De schipper en zijn bemanning namen het er vervolgens van in een all-inclusive

hotel op Cuba. De reguliere hotelgasten hadden vooraf al betaald voor alles wat ze tijdens hun verblijf zouden gaan eten en drinken. Van der Kolk en de zijnen kwamen aanwaaien, vanaf hun boot. Het hotel lag op een zo afgelegen plek dat het personeel een controle op de gasten tijdens etenstijd niet nodig vond. Met ingehouden lach mengden de hongerige zeilers zich tussen de hotelgasten. De barkeeper had snel door dat ze geen hotelgasten waren, maar vond het wel een goede grap en bediende de heren met een knipoog. Van der Kolk vond dat hij zich slechts aan het handelsembargo van de Verenigde Staten hield door geen geld uit te geven in Cuba, en liet zich het buffet goed smaken.

Van zeeverkenner tot sea scout

Voordat Geert van der Kolk exotische wateren zou gaan bevaren moest hij wel eerst leren zeilen. Waar deed hij dat? Van der Kolk: "Ik heb leren zeilen bij de Zeeverkenners op het Uitgeestermeer, in een stalen schouw." Wat was voor hem de aanleiding? Vriendjes? "Ik zat eerst bij de welpen. 'Akela, wij doen ons best.' En aan de welpengroep zat een zeeverkennergroep vast. Dat was min of meer een logisch vervolg." Hoe vond hij dat verkennen van de zee? "Ik vond het geweldig. Het was een openbaring om op zo'n boot te zijn. En natuurlijk op de fiets naar zo'n kampeerboerderij aan het Uitgeestermeer - het was allemaal een groot avontuur. Voor mijn gevoel ging het de eerste keer dat ik daar voer ook ontzettend hard. Maar dat zal wel helemaal niet waar geweest zijn", voegt hij er lachend aan toe. De kleine Geert werd kletsnat én enthousiast.

Toch zou het nog een tijd duren voordat hij de drang kreeg om échte zeeën te gaan verkennen. Tijdens zijn middelbare-schooltijd voer hij geregeld in Zestienkwadranten op de Friese meren. Zeegaand werd hij pas na zijn verhuizing naar Amerika. Maar tussen zeilen op de

Van links naar rechts: Geert, Gracien en Manis.

De sprong naar open water maakte Van der Kolk via de Intracoastal Waterway

Friese meren en de Atlantische Oceaan zit nogal een gat. Wat maakte dat hij die sprong maakte van klein naar heel groot water? Van der Kolk: "Ik had een jaar of tien niet gezeild. Toen kon ik met iemand mee op de Potomac, een heel grote rivier die dwars door Washington stroomt. En dat bracht allerlei herinneringen naar boven." Die herinneringen deden hem het zeilen weer serieus oppakken. Via een zeilschool in Florida waagde hij zich voor het eerst op zee, met een flink jacht. Snel daarna kocht hij een eigen boot. Drie jaar later volgde een Dufour met de naam *Sea Scout*. De kleine zeeverkenner was een grote sea scout aan het worden.

Bootschool

De sprong naar open water maakte hij via de Intracoastal Waterway, een vaarroute met binnenwater langs de Atlantische kust. De route is ontstaan tijdens de Tweede Wereldoorlog, uit angst voor Duitse onderzeeboten, vertelt Van der Kolk me. Nu is het mooi vaarwater om recreatief in te zeilen. Het bestaat uit rivieren, kanalen en meren en vormt een praktische kweekvijver voor wie daarna de oceaan op wil. "Je hebt er veel tijd om aan je boot te wennen, stommiten uit te halen, dingen te repareren en zo ervaring op te doen."

Na het bedwingen van de Intracoastal Waterway werden er nieuwe plannen gemaakt en uitgevoerd. Met zijn gezin – vrouw en twee kinderen – nam Van der Kolk een jaar vrijaf om naar de Bahama's te varen. Omdat de kinderen

schoolgaand waren, moest daar alleen wel wat voor worden geregeld. Moeilijk? "Helemaal niet. Dit is een vrij land. Het onderwijs is hier per gemeente geregeld en als je die gemeente verlaat, besta je niet meer. Het is vrijheid blijheid wat dat betreft." Van der Kolk en zijn vrouw namen zelf het onderwijs voor hun rekening, met een eigen ontworpen studieprogramma. Elke ochtend moesten de kinderen leren, ook in het weekend. De middagen waren vrij.

Ging dat goed? Daarover schrijft Van der Kolk in *De drang naar zee*: "Toen de kinderen terugkwamen op hun oude school moesten ze toelatingsexamen doen. De resultaten waren vernietigend – voor de school. Hoewel Jana en Nico minder dan de helft van de tijd aan schoolwerk hadden besteed dan hun klasgenoten, konden ze allebei een jaar algebra overslaan. Jana ook Frans en Nico hoefde helemaal geen meetkunde meer te doen. Tijdens hun jaar op de boot hebben ze dingen geleerd die geen enkele school op het programma heeft staan en misschien in hun latere leven niet zo vreselijk nuttig zullen zijn: zeilen op een oude sloep, vissen in de Golfstroom, aanleggen met een dwarswind, olie van een dieselmotor verversen, voor anker gaan in water met wisselende stroming, knoeien met epoxy, een koers bepalen met kaartpasser en parallelinialen. Maar ze hebben ook de onafhankelijkheid en vrijheid ervaren die de essentie zijn van een lange zeiltocht."

Momenteel houdt Nico zich op de TU Delft bezig met onderzoek naar zeilen op vrachtschepen. Jana geeft Engelse les en is een verwoed surfer.

See you later

Dat de kinderen tijdens de reis in staat waren zelfstandig beslissingen te nemen heeft duidelijk zijn waarde gehad, zou je kunnen opmaken uit een anekdote aan het Okeechobeemeer in Florida. Het anker zat moervast. Het water was niet diep. Iemand zou een duik moeten nemen om het anker vrij te krijgen. "Vrijwilligers?", vroeg vader aan zijn kinderen. Zoon Nico antwoordde: "Eh, daar liggen twee alligators. Vlakbij." Vader: "Die doen niets. Die slapen nog." In een eerder bezoek aan een alligatorfarm had het gezin Van der Kolk echter gezien hoe vliegenvlug de loom uitzierende beesten konden toeslaan wanneer er eten in de buurt was. Dochter Jana: "Het is een vrouwtje met een baby. En als vrouwtjes zich bedreigd voelen, worden ze heel agressief." Vader vond de bezwaren maar onzin en wuifde ze weg, waarop Nico vroeg waarom hij zelf niet in het water dook. "Ik moet sturen", was het antwoord van Van der Kolk, dat hij waarschijnlijk zelf ook nauwelijks serieus nam, want zijn kinderen konden dat inmiddels ook uitstekend. Er werd toch maar besloten niet te duiken, maar de ankerstros door te snijden om vrij te komen en weg te kunnen varen.

Sea Scout onder vol zeil in Bermuda.

In de kombuis van Sea Scout.

WIN EEN BOEK

Van der Kolk heeft inmiddels zestien boeken op zijn naam staan, waaronder de recent uitgekomen roman *De oogst is voorbij*. Zie www.geertvanderkolk.com. De bundel *De drang naar zee* bevat tientallen zeilverhalen. Zeilen bezit een door de auteur gesigneerd exemplaar, speciaal ingevlogen vanuit de Verenigde Staten, dus extra zeldzaam. Stuur een e-mail met motivatie naar info@zeilen.nl waarom je voor dit boek in aanmerking zou komen.

Wachten op inklaring op de Bahama's.

Met zijn gezin nam Van der Kolk een jaar vrijaf om naar de Bahama's te varen

De tewaterlating van Sipuriz.

“Luxe en comfort zijn de vijanden van authentieke ervaringen”

Sensible Cruising

Een grote rol in het zeilleven van Van der Kolk speelde het boek *Sensible Cruising*, geschreven door Don Casey en Lew Hacker. ‘De belangrijkste stelling van *sensible cruising* is dat de lengte van de boot die je koopt omgekeerd evenredig is met de tijd die je erop zult doorbrengen’, schrijft Van der Kolk.

Ook is het volgens de auteurs goed om zo weinig mogelijk spullen aan boord te hebben – dan kan er ook minder stuk gaan. Bovendien zijn luxe en comfort de vijanden van authentieke ervaringen, vindt ook Van der Kolk. ‘Hoe kleiner en eenvoudiger je boot, hoe minder je bent afgeschermd van de natuurlijke wereld om je heen. Je leven en je zeilavontuur zullen intenser en gedenkwaardiger zijn.’ Het klinkt geloofwaardig uit de mond van iemand die met een zeiljacht van zo’n negen meter de hele Noord-Amerikaanse oostkust heeft bevaren, van Florida tot Newfoundland en Labrador. Daarnaast is het prettig als dat wát er aan boord is stuk gaat, het door de bemanning kan worden gerepareerd. ‘Een helmstok is beter dan een stuurwiel, een windvaan beter dan een elektrische autopilot.’

Wat Van der Kolk erg heeft geholpen bij het maken van zijn zeilreizen is de manier waarop auteurs die reizen voor hem bereikbaar maakten. Hij vertelt me: “Ze zeiden: je hoeft geen mannetjesputter te zijn. Het kan op een kleinschalige, bescheiden manier, met een beperkt budget. De Bahama’s liggen vol met zeilers die dat bewijzen.”

Haïti

Misschien wel het ultieme voorbeeld van een niet-luxe manier van varen was de tocht die Van der Kolk in 2009

maakt van Haïti naar Florida. (Van der Kolk heeft hier uitgebreid over geschreven in *Zeilen* 5 en 8 van 2009.) Dat deed hij met *Sipuriz* (‘verrassing’). Het werd een waar avontuur. In de eerste plaats omdat hij de boot eerst nog zelf ging bouwen, samen met een aantal Haïtianen. Dat had nogal wat voeten in de aarde. Het hout kwam uit het bos, van zelf uit te kiezen bomen. Meer dan eens moest hij langer wachten dan hem lief was met het kappen van zo’n boom: de Haïtiaanse vissers bezwoeren dat de bomen pas konden worden gekapt na de derde dag na volle maan. “Anders zijn we niet zeker van de kwaliteit van het hout”, was hun pleidooi. Hoewel Van der Kolk daar niet in geloofde, zat er niets anders op dan zich bij de lokale gebruiken aan te sluiten. Hij wilde nou eenmaal een volgens de plaatselijke tradities gebouwde vissersboot.

Die kwam er uiteindelijk, na enkele maancycli. De boot werd zeven meter, de bestemming lag op achthonderd mijl afstand. Over hoe *sensible* het ondernemen van deze tocht was zou je kunnen twisten (ze kwamen van alles tegen onderweg: mensensmokkelaars, kou, slecht weer, honger, vijandige Haïtianen), maar na vijf weken bereikten ze Florida ongeschonden.

Van der Kolk heeft nog geen genoeg van authentieke schepen, zo merk ik wanneer ik hem naar zijn nieuwe plannen vraag. Zijn reactie: “Waar ik momenteel zeer in geïnteresseerd ben, is het zeilen in traditionele boten op exotische locaties. Ik heb dat ook in Zanzibar gedaan met een Dhow, met zo’n driehoekig zeil.” De *sea scout* in Van der Kolk heeft nog veel meer zeeën en schepen te verkennen, zoveel is duidelijk. ●

Sipuriz zeilt de haven van Bimini binnen.

Woning en piroque op Ile à Vache op Haïti.

Aan de kade in Labrador.

WINNAAR KLASSIEK ZEEMANSCHAP

Graag zou ik in aanmerking komen voor het boek *Klassiek Zeemanschap* in de *Praktijk* van Dick Huges. Zijn schip *Gladys* is namelijk gebouwd op de werf van mijn oom, ome Henry Engelaer te Beneden-Leeuwen. Wij zeilen zelf met een Hallberg Rassv, de tocht gaat meestal naar de Oostzee of naar de Engelse zuidkust. Wie weet komt er nog eens een oceaanreis bij.

Mevr. R. Menting-Engelaer